Nedelja, 29. september, 2019

Pohod Rašica, Ponikve, Podpeč, Videm

Pohodniki smo to nedeljo preživeli v mirnem in svojstvenem zahodnem delu Dolenjske, v Ponikovski in Dobrepoljski dolini.

Vodič našega pohoda, Raščan Božo Zalar, nam je že dobro znan, saj nas je vodil že na Kurešček in na Turjak. Vselej nam na zanimiv in prikupen način približa obiskane kraje.

Sprejel nas je v Rašici, ki jo radi imenujejo kar Trubarjeva Rašca. Že na avtobusu nas je prisrčno pozdravil:«Dobrodošli, moji Primorci!« S tem je v našo druščino vnesel prijetno prijateljsko vzdušje.

V vasi Rašica smo se najprej ustavili pri spomeniku Primoža Trubarja. Na njem z velikimi črkami piše:

»V tej vasi se je rodil leta 1508 Primož Trubar, oče slovenske književnosti in kulture.«

Ime vasi Rašica izhaja iz besede naraščati, kot je nekoč naraščala in poplavljala ponikalnica Rašica. Vas je bila že davno stičišče trgovskih prometnih poti, ki so Dolenjsko povezovali z morjem, zato je bil svet tu obljuden že v 12. stoletju. Tradicionalna trgovske vezi z obmorskimi kraji so ostale žive do prve svetovne vojne. Dobrepoljci so trgovali s soljo in so sol zamenjavali za žito.

Središče vasi je bilo od nekdaj pri »tavelki hiši«. V njej sta bili pošta in gostilna. Zraven so stali hlevi, kjer so menjavali utrujene poštne konje. Poleg sta sodili še kasarna, kjer so bili žandarji in Markčeva hiša s kovačijo.

V vasi je tudi najstarejša trta na Dolenjskem.

V sprehodu po vasi nas je vodič opozoril na ohranjene značilne portale na hišah. Dekorativno oblikovani leseni ali kamniti klesani portali z rezljanimi vrati so najmočnejši likovni poudarek kmečke hiše v teh krajih. Ostanki kmečkih domov so spomenik načinu življenja, ki je bilo prežeto s skrbjo za preživetje velikih družin in obdelovanjem na skromno odmerjeni in nekdaj slabo rodovitni kraški zemlji.

Ljudski humor pravi, da so Raščani za prvo žegnanje privezali komarja pod ta suhi most in ga začeli rediti, ob Sv. Jerneju pa so ga zaklali. Zaradi tega jim pravijo »raški komarji«.

Nadaljevali smo pot do bližnje cerkve, kjer nas je pod mogočnim drevesom na kamniti mizi čakalo presenečenje. Božo in njegova soproga sta poskrbela, da smo se pogreli s šilcem močnega, vsak izmed nas pa si je izbral še leseno kuhalnico za spomin.

Med potjo proti vasi Ponikve smo videli zanimiv in lepo urejen čebelnjak Alojza Mikliča. Njegov oče je ustanovil prvo čebelarsko društvo v Dobrepolju.

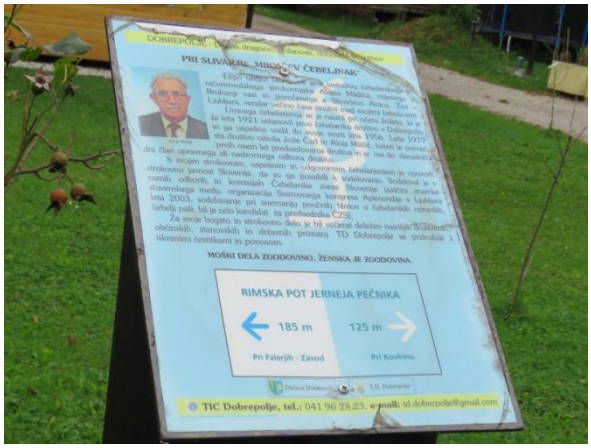

Ponikve so ena od sedemnajstih vasi v Sloveniji z enakim imenom, toda ta vas je prav gotovo najbolj ponikovska. V bližini vasi ponikalnica Rašica zapusti tuzemni svet in se poda v skrivnostno podzemlje dobrepoljskega in suhokrajinskega krasa.

V Ponikvah smo si sredi vasi ogledali cerkev Sv. Florjana z znamenitimi zlatimi oltarji in s slikami Antona Postla. Prvotna gotska cerkev naj bi nastala leta 1627, v letih 1771-1773 je dobila poznobaročno podobo. Prijazna članica TD nam je podrobno opisala zgodovino in značilnosti cerkve.

KULTURNI SPOMENIK
CULTURAL PROPERTY
KULTURDENKMAL
BIEN CULTUREL
BENE CULTURALE
Cerkev sv. Florijana
Cerkev, v zasnovi srednjeveška arhitektura, je enotno poznobaročno podobo dobila s predelavami v letih 1771 do 1773. Freske na oboku ladje in na slavoloku iz leta 1773 kažejo izzvenevanje baročne iluzionistične tradicije. Glavni oltar sv. Florijana iz leta 1667, posvečen in dopolnjen leta 1732 in stranska oltarja sv. Barbare in sv. Mihaela iz druge polovice 17. stoletja so eni najlepših t.i. oltarjev na Slovenskem.
Church of St. Florijan
The church, of medieval architectural design, was given a uniform Late Baroque appearance during alterations between 1771 and 1773. The ittrescoes on the vault of the nave and on the triumphal arch from 1773 show the ending of the Baroque illusionist tradition. The main alter of St. Florijan from 1667, enlarged and supplemented in 1732, and the side alters of St. Barbara and St. Mihael from the second half of the 17th century, are among the most beautiful gold alters in Slovenia.

Pot nas je vodila proti vasi Podpeč. Med potjo po prijetnem gozdu smo seveda tudi ugibali o poznavanju najrazličnejših vrst gob, ki so se skrivale v travi in med jesenskim listjem. Hoja je bila prijetna, pot lahka in lepa, vreme pa vedno lepše in prijetno toplo.

Nad vasjo Podpeč nas je vodič na lepi razgledni točki seznanil z vasmi, ki smo jih videli pred seboj: Podpeč, Podgorico, Struge, Videm, videlo pa se je celo do Suhe Krajine.

V vasi Podpeč smo si ogledali Podpeško jamo. Vas je nastala ob peči, t.j. jami, ki je prebivalcem nudila varno zavetje in vir pitne vode. Podpeška jama je razpoznavni znak vasi. Svojo surovo naravo pa jama pokaže ob velikih deževnih obdobjih , ko se tako napolni z vodo, da je notranjost jame ne požira več in se zato prelije po vasi in polju. Prebivalci s tem dejstvom živijo in temu primerno so zgrajene hiše.

V letih 1990 do 1991 je v tej jami imela teritorialna obramba tajno skladišče orožja.

Iz Podpeči smo se odpravili še do bližnjega kraja Videm, kjer so nas pričakali prijazni člani Turističnega društva Dobrepolje. Pripravili so nam prijetno dobrodošlico pred Jakličevim domom: slastno pecivo in šilce njihove domače žgane pijače iz 22 zelišč, imenovane »fouček«.

Njihova vodička nas je prijazno nagovorila in razkazala Jakličev dom, ki je središče kulturnega dogajanja v kraju. Zgrajen je bil leta 1939 kot spomenik rojaku Franu Jakliču, velikemu literarnemu talentu. Za vzor sta mu bila Levstik in Jurčič. V njegovih delih najdemo veliko pristnih narečnih izrazov.

Tudi vodička nam je prebrala odlomek iz njegovega dela v narečju. Zanimivo! Lahko smo si ogledali tudi virtualno galerijo Franceta Kralja. Brata Kralj, France in Tone, dobrepoljska rojaka, sta utemeljitelja ekspresionizma na Slovenskem. Zbirka grafik Toneta Kralja je razstavljena v OŠ Dobrepolje.

Od prijaznih gostiteljev smo se poslovili ob prigrizku odličnega peciva naše Neve in ob zlati primorski kapljici ter z našo pesmijo Rastejo v strmi gori.

Na željo našega predsednika Frankota smo se zapeljali še do Kočevja, kjer je preživel del svojega otroštva. Tistim, ki so mu sledili, je pokazal spomenik, pri postavitvi katerega je sodeloval njegov oče in cerkev, kjer se je prvič stepel. Krščen je bil kot šestletni otrok. Takrat je v roke dobil svečo, ko pa je bilo dejanja konec, so mu jo vzeli. Mali Franko se je zanjo seveda boril, saj so mu jo vendar dali. Pokazal je tudi hišo, kjer so živeli.

Med vožnjo proti domu pa smo vneto spremljali odbojkarsko tekmo naših reprezentantov. Sprva zelo glasno in navdušeno, v nadaljevanju pa vedno bolj umirjeno. Žal!

Sonja

30. september, 2019